

Opetus- ja kulttuuri- ministeriö

Jatkuvan oppimisen uudistushanke

Parlamentaarisen jatkuvan oppimisen uudistusryhmän ja tukiryhmän kokous

Kokousmuistio

Aika Tiistai 28.1.2020 klo 12.00–16.00

Paikka Finlandia-talo, kokoushuoneet 22-23

ASIAT

1 Kokouksen avaus

Puheenjohtaja Li Andersson avasi kokouksen. Ministeri Haatainen esittäytyi. Ministeri Tuula Haatainen korosti puheenvuorossaan työllisyysasteen nostamista ja koulutuksen roolia tavoitteen saavuttamisessa. Työn keskiössä tulisi olla kaikkien heikoimmassa asemassa olevat ihmiset. Teknologinen muutos ja rakennemuutos johtavat siihen, että ne joilla ei ole koulutusta, ovat vaarassa pudota työmarkkinoilta. On panostettava sekä työssä pysymiseen että työstä työhön siirtymiseen. Uuden osaamisen saaminen työn aikana tärkeää. Etuuskien käsittely on tärkeää. Lisäksi on huomioitava, että opiskelemaan lähtemisessä voi olla myös henkinen kynnys, joka on ylitettävä. Osaamisen kehittäminen on työyhteisöihin ja työn johtamiseen liittyvä kysymys. Osaamisen kehittämistä pitää ennakoiden tukea ja täytyy löytyä paikkoja, jossa osaamista täydentää. Suomessa on kohtaanto-ongelma eli samaan aikaan työttömyyttä ja avoimia työpaikkoja. Tarvitaan työperäistä maahanmuuttoa. Puutteet osaamisessa ovat kasvun esteitä.

2 Edellisen kokouksen muistio (liite1)

Hyväksyttiin edellisen kokouksen muistio.

3 Yhteinen tilannekuva, keskustelu (liite 2 ja liite 3)

Suunnittelupäällikkö Kirsi Heinivirta alusti tilannekuvasta. Puheenjohtaja kysyi, onko yhteinen tilannekuva sellainen, jonka pohjalta parlamentaarinen työ voi jatkua ja onko kuvaan täydennettävää.

Keskustelussa todettiin, että tilannekuva on pääosiltaan hyvin koottu ja hyväksyttävissä työn pohjaksi.

Keskustelussa esitettiin seuraavien näkökohtien huomioimista jatkovalmistelussa:

- Työllisyysasteen tarkempi tarkastelu, esimerkiksi ikäryhmittäin
- Maahanmuuttajataustaiset, osatyökykyiset ja ikääntyvät ja heidän osaamispotentiaalinsa hyödyntäminen
- Painopiste vähän osallistuvissa oikea, lisäksi tarkasteltava korkean osaamisen ja työssä jo olevan väestön osaamisen kehittämisen mahdollisuuksia
- Kohtaanto-ongelmat ovat alueellisia
- Maahanmuuttajat ovat tärkeitä osaajapulaan vastaamisessa ja tarvittava kielikoulutus tulee varmistaa, oltava myös mahdollisuuksia kehittyä työssä
- Myös julkinen sektori tulee kärsimään nykyistä vahvemmin osaajapulasta (esim. varhaiskasvatus ja hoitoala)
- Osalla kohderyhmistä (esim. pienyrittäjät) on vaikeuksia hahmottaa muutosta ja ne eivät koe tarvetta kouluttautua uudelleen
- Tarvitaan kuva siitä, missä työskennellään ts. haasteiden skaalausta
- Tavoitetason tulee olla riittävän kunnianhimoinen; tarvitsemme järjestelmän, joka tukee työhön pääsyn lisäksi myös uralla etenemistä

Puheenjohtaja totesi keskustelun johtopäätöksenä, että keskustelusta saatiin tärkeitä evästyksiä työhön. Jatkotyössä huomioidaan esitykset mm. maahanmuuttajista (ml. työn laatu), kielen oppimisesta, yrittäjistä (erityisesti pk-yrittäjät ja yksin yrittäjät) ja korkean tason osaamisen kehittämisestä. Jatkuvan oppimisen tarpeiden skaalan (esimerkiksi alakohtaisesti) hahmottaminen on myös tärkeää. Tapausesimerkit tehtävistä toisesta siirtymismahdollisuuksista voisivat olla hyvä tapa kuvata järjestelmän toimimista. Jatkotyöhön tarvitaan kuva olemassa olevasta koulutustarjonnasta ja sen kysynnästä. Jatkuvan oppimisen uudistusta jatketaan tämän tilannekuvan pohjalta ja tilannekuvaa syvennetään.

Ministeri Haatainen tuki johtopäätöksiä ja korosti maahanmuuttajien koulutuspolkujen kehittämisen ja työmarkkinoille pääsyn parantamisen tärkeyttä.

4 Ikärakenteen kehittyminen ja koulutustarjonta, ennakkotietoja (aluetutkija Timo Aro)

Timo Aro esitteli raportin keskeiset tulokset. Keskustelussa tuotiin esiin, että väestökehitys korostaa tarvetta nostaa väestön koulutustasoa ja huolehtia siitä, että 15 % ikäluokista ei enää jatkossa jää perusasteen koulutuksen varaan. Todettiin, että tarvitaan skenaarioita väestökehityksestä seuraavista tulevaisuuskuvista sekä koulutuksen että maahanmuuton näkökulmasta.

- 5 Jatkuvan oppimisen aikainen toimeentulo - tukimuodot ja tuen kohdentuminen; aikuistuki, opintotuki ja työttömyysetuudet.

Suunnittelupäällikkö Kirsi Heinivirta, erityisasiantuntija Joni Rehunen, neuvotteleva virkamies Virpi Hiltunen ja neuvotteleva virkamies Markku Virtanen alustivat tukimuodoista (liite 4 ja liite 5)

Käytiin keskustelua alustuksen pohjalta teemoista

- Edistävätkö tukimuodot jatkuvaa oppimista
- Kohdentuvatko tuet työelämän muutoksen kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla
- Toimiiko kokonaisuus yhteiskunnan ja yksilön kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla

Keskustelussa tuotiin esiin:

- Tukimuodot ovat melko kattavia. Tukien katveessa voivat olla maahanmuuttajataustaiset naiset, jotka ovat ylittäneet kotoutumisajan sekä työssä olevat etenkin rakennemuutosalalla.
- Tarvitaan vielä analyysiä esimerkiksi siitä, missä tuki ei riitä opintoihin ja onko tukirakenteessa jotain sellaista, joka ei kannusta koulutukseen.
- Aikuiskoulutustukea ollaan uudistamassa. Tavoitteena on lisätä työn ohessa tapahtuvaa opiskelua. Yksilön oma motivaatio on kuitenkin keskeinen.
- Aikuiskoulutustuen osalta jokainen päättää itse mihin koulutukseen hakeutuu, eikä se välttämättä johda työllistymiseen. Olisi tärkeä tarkastella, millaisia työkaluja yksilöillä on ymmärtää, millainen osaamisen kehittäminen on tarpeen.

Puheenjohtaja korosti johtopäätöksissä sitä, että etuuksien pitäisi pystyä nykyistä paremmin tukea 300 000 peruskoulun varassa olevien kouluttautumista. Itseohjautuvuus ei riitä, vaan tarvitaan vahvempia ohjauksellisia keinoja.

- 6 Koulutuksen kohdentuminen väestöryhmittäin, neuvotteleva virkamies Ville Heinonen (liite 6)

Neuvotteleva virkamies Ville alusti aiheesta. Käytiin keskustelua. Todettiin, että päällekkäistä koulutusta on paljon ja koulutus kasaantuu korkeakoulutetuille. Kelpoisuussäännökset johtavat osaltaan useiden tutkintojen tekemiseen.

- 7 Muiden keskeisten ryhmien tilanne

Käytiin läpi muu keskeinen valmistelu.

8 Parlamentaarisen ryhmän jatkotyö

Käytiin keskustelua visiosta ja työn painopisteistä. Visiota ja työn painopisteitä pidettiin pääosin hyväksyttävänä. Esitettiin seuraavien näkökohtien huomioimista:

- Tulisi korostaa työelämän muutoksen suuruutta ja haasteen suuruutta koko väestölle. Tavoitteita tulisi konkretisoida tapausten ja määrällisten tietojen avulla (esim. muutoksen kohteena olevien ammattiryhmien määrät ja mahdolliset koulutuspolut)
- Laadukkaita perustaitoja oppimisen perustana tulisi korostaa visiossa. Perustaidot takaavat merkityksellisen elämän.
- Kestävän yhteiskunnan tarkastelu voisi olla yksi tarkasteluteema.
- Yksilön näkökulman lisäksi visiota ja painopisteitä on katsottava työnantajan näkökulmasta. Vastuullinen työnantaja haluaa toimia niin että osaaminen kehittyy.
- Strategioille tyypilliset arvot puuttuvat vielä. Tavoite hiilineutraalista taloudesta vuoteen 2035 mennessä tulisi huomoida.
- Tarvitaan tiekarttaa toimenpiteiden etenemisestä. Onnistumisen mittareita tarvitaan pian.

9 Mahdolliset muut asiat

Muita asioita ei ollut.

10 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja Li Andersson päätti kokouksen.

JATKUVAN OPPIMISEN PARLAMENTAARISEN RYHMÄN KOKOUS 28.1.2020, OSALLISTUJAT

Andersson, Li
Arola Milma
Bussman, Annika
Felt, Teija
Haatainen, Tuula
Heikinheimo, Riikka
Heinikoski, Mikko
Heinivirta, Kirsi
Heinonen, Ville
Hiltunen Virpi
Hirsivaara, Sanna
Hopsu, Inka
Huttula Tapio
Ikonen Juho
Kärkkäinen Eeva
Lehikoinen, Anita
Leinonen, Merja
Lerssi, Risto
Mikkilä Joonas
Mursu, Sanja
Mustikainen Helena
Nousiainen Riina
Ollikainen, Mikko
Puumala Tuomo
Ranki Sinimaaria
Rehunen, Joni
Risikko, Paula
Sahamies Mika
Varhila, Kirsi
Vesa Anna-Maija
Virtanen Markku